

Bäst för ekonomin när föräldrar delar ledigheten

En vanlig uppfattning är att det är lönsamt att den som tjänar minst är föräldraledig längst. Men det bästa är att föräldrarna delar lika.

Mammorna tar fortfarande ut den största delen av föräldraledigheten. Pappornas andel ökar men de tar bara ut knappt 28 procent av dagarna med föräldrapenning.

En förklaring till att pappornas andel är lägre är sannolikt att papporna ofta har högre lön. Föräldrarna tror då att familjens ekonomi blir sämre om den som tjänar mest är föräldraledig.

Men i de flesta fall är det inte så. Det beror på att de som är anställda av arbetsgivare med kollektivavtal får extra pengar under föräldraledigheten.

Ungefär 90 procent av de anställda arbetar på arbetsplatser med kollektivavtal.

Avtalen ger ungefär 10 procent av lönen. Men de bygger också på där statens föräldraförsäkring slutar. För den del av inkomsten som ligger över taket ger avtalen 90 procent av lönen.

Det gör att de som har inkomster över taket också får 90 procent av hela lönen när de är föräldralediga. Förmånen är knuten till föräldrarna och inte till barnet, båda föräldrarna kan alltså få de extra pengarna.

Våra exempel här nedanför visar hur mycket familjerna vinner eller förlorar på att ta föräldraledigt i 6 månader var jämfört med att en av dem tar ut 3 månader och den andra 9 månader. Paret med högre inkomster får ett par hundralappar mer i månaden medan de som har lägre inkomster förlorar mindre än en hundralapp i månaden när de tar ut 6 månaders ledighet var.

I våra exempel har vi använt oss av den ersättning som privatanställda tjänstemän får. Men ersättningen blir i stort sett densamma för alla yrkesgrupper eftersom själva ersättningen ser ut på ungefär samma sätt oavsett inom vilket område man arbetar.

Det kan däremot skilja en del när det gäller de övriga villkoren. Till exempel hur länge extrapengarna betalas ut och hur länge man måste ha varit anställd för att kunna få dem. Därför är det viktigt att fråga facket eller arbetsgivarna vad som gäller på den egna arbetsplatsen.

Här är en översiktlig genomgång av reglerna:

Ersättning. Kallas föräldrapenningtillägg eller föräldralön och fyller på föräldrapenningen med 10 procent så att den totala ersättningen blir knappt 90 procent av lönen.

Det gäller även dem som har inkomster över taket i föräldraförsäkringen, 37 900 kronor 2018. Den del av inkomsten som ligger över taket och inte ger någon föräldrapenning kompenseras med att ersättningen blir 90 procent av lönen.

Utbetalning. För de flesta betalas pengarna ut automatiskt när man är föräldraledig. Undantaget är privatanställda inom LO-området som måste ansöka om ersättningen hos AFA Försäkring.

Pengarna betalas oftast ut fortlöpande under ledigheten. Men ibland betalas en del ut i början av ledigheten och resten när man är tillbaka och har arbetat en viss tid.

Eftersom ersättningen är knuten till föräldraförsäkringen kan man behöva visa arbetsgivaren att man tar ut föräldrapenning.

Anställningstid. Hur länge man måste ha varit anställd varierar beroende på inom vilket avtalsområde man arbetar.

Statsanställda har rätt till ersättningen från första anställningsdagen medan privatanställda tjänstemän måste ha varit anställda i 12 månader. För anställda i kommuner - och landsting gäller två tidsgränser beroende på inkomst, 6 månader och 12 månader.

Anställda inom LO-området har rätt till föräldralön om de varit anställda hos en eller flera arbetsgivare med avtal om föräldrapenningtillägg i 12 månader under de senaste 4 åren.

Pension. Man tjänar alltid in allmän, statlig pension på föräldrapenningen som betalas ut av Försäkringskassan.

Privatanställda tjänstemän och privatanställda inom LO-området tjänar in tjänstepension på lönen före ledigheten i upp till 13 månader.

Statligt anställda och anställda i kommuner och landsting tjänar in tjänstepension på den lön de hade före föräldraledigheten så länge de är lediga enligt föräldraledighetslagen, alltså tills barnen är 8 år. Det gäller även om man går ner i arbetstid till 75 procent.

Skatt. Man får inte jobbskatteavdrag för föräldrapenningen men det får man för föräldrapenningstillägget och föräldralönen. Det gör att skatten blir lägre på arbetsgivarens extrapengar än på den statliga föräldrapenningen.

De som har inkomster över taket i föräldraförsäkringen har störst fördel av det eftersom de får en större summa extrapengar. Den här gruppen kan också få en fördel genom att den statliga skatten blir lägre när inkomsten sjunker.

Kraven för extrapengarna.

Privatanställda tjänstemän

Föräldralönen fyller på föräldrapenningen upp till 90 procent av hela lönen. Ersättningstiden kan variera mellan 1 och 6 månader beroende på anställningstiden på arbetsplatsen. Den anställningstid som krävs varierar mellan 1 och 4 år.

Föräldralediga med ITP 1 tjänar in tjänstepension i upp till 13 månader. De som har ITP2 tjänar ofta in tjänstepension i 11 månader.

Privatanställda inom LO-området

Föräldrapenningtillägg, FPT, fyller på upp till 90 procent av hela lönen. Det krävs anställning i sammanlagt 12 månader de senaste 4 åren hos en eller flera arbetsgivare som har avtal om FPT.

Anställning i 12 månader ger FPT i 60 dagar, 24 månaders anställning ger 180 dagar. Man tjänar in tjänstepension i högst 13 månader per barn.

Man måste ansöka om FTP hos AFA Försäkring.

Kommun- och landstinganställda

Föräldrapenningtillägget fyller på föräldrapenningen med 10 procent av hela lönebortfallet i 6 månader. Man måste ha varit anställd hos arbetsgivaren i minst 12 månader.

De som har inkomster över taket för föräldrapenningen får även föräldralön som motsvarar 80 procent av lönedelen över taket i 9 månader. Man måste ha varit anställd i 6 månader.

Man tjänar in tjänstepension så länge man är ledig enligt föräldraledighetslagen, som längst tills barnet är 8 år. Tjänstepensionen beräknas på den inkomst man hade innan man tog föräldraledigt. Går man ner till 75 procent beräknas tjänstepensionen på heltidslönen under 8 åren.

Statligt anställda

Föräldrapenningstillägget fyller på föräldrapenningen upp till 90 procent av hela lönen i 360 dagar, 12 månader. Det krävs ingen särskild anställningstid för att få tillägget utan bara att man är anställd.

Födda 1988 eller senare tjänar in tjänstepensionens valbara del samt Kåpan Tjänste så länge man är ledig enligt föräldraledighetslagen, som längst tills barnet är 8 år.

Tjänstepensionen beräknas på den inkomst man hade innan man tog föräldraledigt. Går man ner till 75 procent beräknas tjänstepensionen på heltidslönen.

Om föräldraledigheten delas lika under ett kalenderår:

Lena har en lön på
30 000 kr/mån

Nisse har en lön på
60 000 kr/mån

Uträkning av inkomst:

(kronor)

Antal föräldralediga
månader

6

6

Lena

Nisse

Lön	180 000	360 000
Föräldrapenning	138 000	174 000
Föräldrapenningtillägg	19 800	145 200
Inkomst totalt	337 800	679 200
Skatt	83 007	228 666
Inkomst efter skatt	254 793	+ 450 534
Månadsinkomst (efter skatt)	21 233	37 545

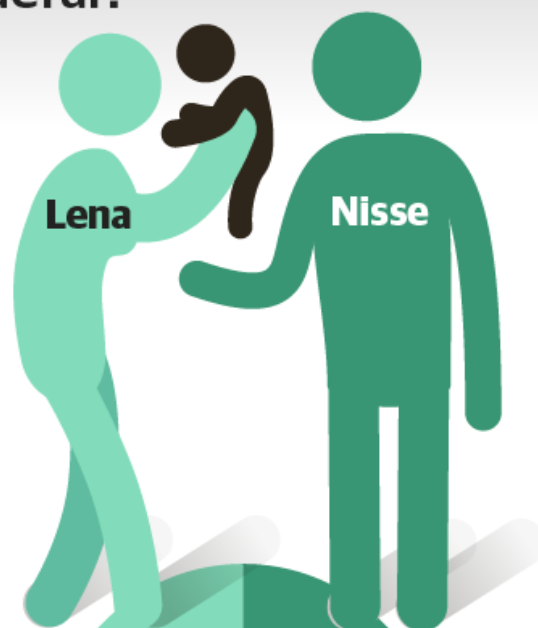
Hushållet sammanlagda månadsinkomst

58 778 kr

Om den som tjänar minst tar ut mest ledighet under ett kalenderår.

Lena har en lön på
30 000 kr/mån

Nisse har en lön på
60 000 kr/mån

Uträkning av inkomst:

(kronor)

Antal föräldralediga
månader

9

3

Lena

Nisse

Lön	90 000	540 000
Föräldrapenning	207 000	87 000
Föräldrapenningtillägg	29 700	72 600
Inkomst totalt	326 700	699 600
Skatt	83 230	240 294
Inkomst efter skatt	243 470	+ 459 306

Månadsinkomst (efter skatt)

20 289

38 276

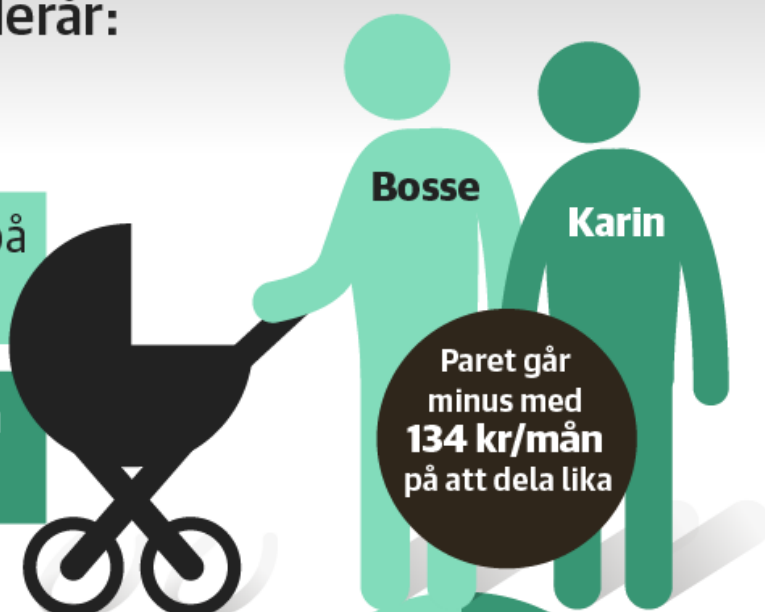
Hushållet sammanlagda månadsinkomst

58 565 kr

Om föräldraledigheten delas lika under ett kalenderår:

Bosse har en lön på
25 000 kr/mån

Karin har en lön på
35 000 kr/mån

Uträkning av inkomst:

(kronor)

Antal föräldralediga
månader

Lön	150 000	210 000
Föräldrapenning	114 600	160 000
Föräldrapenningtillägg	16 800	23 400
Inkomst totalt	281 400	393 400
Skatt	66 084	99 635
Inkomst efter skatt	215 316	+ 293 765

Månadsinkomst (efter skatt) **17 943** **24 480**

Hushållet sammanlagda månadsinkomst

42 423 kr

Om den som tjänar minst tar ut mest ledighet under ett kalenderår.

Bosse har en lön på 25 000 kr/mån

Karin har en lön på 35 000 kr/mån

Uträkning av inkomst:

(kronor)

Antal föräldralediga månader

9

3

Bosse

Karin

Lön	75 000	315 000
Föräldrapenning	171 900	80 400
Föräldrapenningtillägg	25 200	11 700
Inkomst totalt	272 100	407 100
Skatt	67 770	100 756
Inkomst efter skatt	204 330	+ 306 344
Månadsinkomst (efter skatt)	17 028	25 529

Hushållet sammanlagda månadsinkomst

42 557 kr

